

Číslo: 1999-2009-BA

ROZHODNUTIE
prezidenta Slovenskej republiky

o vrátení zákona z 28. apríla 2009, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005
Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov

Predkladá:

Ivan Gašparovič
prezident Slovenskej republiky

Bratislava 14. mája 2009

I

Podľa čl. 102 ods.1 písm. o) Ústavy Slovenskej republiky vraciam Národnej rade Slovenskej republiky zákon z 28. apríla 2009, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „schválený zákon“).

Navrhujem, aby Národná rada Slovenskej republiky pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

II

1. Podľa čl. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj (požiadavka) princíp právnej istoty. Osobitne to platí pre trestné právo, ktoré v spoločnosti plní viacero funkcií, najmä funkciu preventívnu, výchovnú a represívnu.

Trestný zákon ako kódex trestného práva hmotného upravuje základy trestnej zodpovednosti, sankcie, ktoré možno za spáchanie trestného činu uložiť a v osobitnej časti skutkové podstaty jednotlivých trestných činov. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Podľa § 68 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky o rokovanom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov znenie návrhu zákona musí byť zrozumiteľné a musí byť z neho zrejmé, čo sa má zákonom dosiahnuť. Podľa čl. 4 ods. 1 druhej vety Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov schválených uznesením Národnej rady Slovenskej republiky z 18. decembra 1996 č. 519 (č. 19/1997 Z. z.) zákon musí byť zrozumiteľný, prehľadne usporiadaný a stručný v tom zmysle, že má obsahovať len ustanovenia s normatívnym obsahom. Podľa čl. 4 ods. 2 Legislatívnych pravidiel tvorby zákonov zákon musí byť terminologicky presný a jednotný. Možno v ňom používať len správne a v právnom poriadku ustálené pojmy a správnu právnu terminológiu. Ak niet vhodného pojmu alebo termínu, možno na jeho utvorenie použiť iné slovo alebo slovné spojenie, ktoré vyhovuje z významovej stránky. Nový pojem treba v zákone právne vymedziť.

2. Schválený zákon upravuje problematiku trestnoprávneho vnímania extrémizmu bez toho, aby pojem „extrémizmus“ priamo definoval. Robí tak len nepriamo cez definovanie pojmu „extrémistická skupina“ v čl. I druhom bode § 129 ods. 3 schváleného zákona v spojení s definovaním trestných činov

extrémizmu podľa čl. I šiesteho bodu § 140a schváleného zákona. Ako trestné činy extrémizmu sú v čl. I šiestom bode § 140a schváleného zákona uvedené aj trestné činy podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a 422 Trestného zákona, hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 Trestného zákona a podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona, ktoré už v platnom a účinnom znení Trestného zákona uvedené sú, len bez toho, aby boli označené ako extrémistické trestné činy alebo trestné činy extrémizmu.

3. Definícia pojmu „extrémistická skupina“ v čl. I druhom bode § 129 ods. 3 schváleného zákona tiež nie je úplne jednoznačná. Osobitne to platí vo väzbe na novelizovaný § 424 (čl. I 19. a 20. bod schváleného zákona). Podľa § 424 ods. 2 Trestného zákona odňatím slobody až na tri roky sa potrestá, kto sa spolčí alebo zhromaždí na spáchanie činu uvedeného v odseku 1. Podľa nového znenia § 424 ods. 3 písm. e) (20. bod schváleného zákona) odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa potrestá páchateľ, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 ako člen extrémistickej skupiny. Táto je však definovaná v čl. I druhom bode § 129 ods. 3 schváleného zákona ako „spolčenie najmenej troch osôb na účely spáchania trestného činu extrémizmu“. Ako trestný čin extrémizmu však podľa čl. I šiesteho bodu § 140a schváleného zákona je aj trestný čin podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona. Ustanovenie § 424 ods. 2 Trestného zákona nie je potom v súlade s ustanovením čl. I 20. bodu § 424 ods. 3 písm. e) schváleného zákona. Trestný zákon tým utvára akoby dve kategórie spolčenia – spolčenie podľa odseku 2 a spolčenie podľa odseku 3. Narúša sa tak princíp právnej istoty, osobitne ak páchateľ trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424 Trestného zákona môže byť, ak sa spolčí, postihnutý za to isté konanie „podľa základnej skutkovej podstaty“ aj „podľa prísnejšej skutkovej podstaty“. V tejto súvislosti treba uviesť, že trestný čin podľa § 424 ods. 1 a 2 Trestného zákona je prečinom a podľa odseku 3 už zločinom, čo má rozdielne hmotnoprávne i procesné dôsledky podľa Trestného zákona i Trestného poriadku.

4. Podľa čl. I štvrtého bodu § 130 ods. 9 schváleného zákona za extrémistický materiál sa považuje materiál podľa odseku 8 [teda písomné, grafické, obrazové, zvukové alebo obrazovo-zvukové vyhotovenie textov, vyhlásení, zástav, odznakov a ďalších vecí a činov, ktoré sú uvedené v § 130 ods. 8 písm. a) až e) a smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd, obhajujú, podporujú alebo podnecujú nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámienkou pre predchádzajúce

dôvody, alebo ospravedlňujú, schvaľujú, popierajú alebo vážne zľahčujú činy uvedené v § 130 ods. 8 písm. d) a e)], ak sa vyrába, rozširuje, uvádza do obehu, robí verejne prístupným alebo prechováva v úmysle podnecovať nenávisť, násilie alebo neodôvodnene odlišné zaobchádzanie voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine, pôvodu rodu alebo pre ich náboženské vyznanie, ak je zámerom pre predchádzajúce dôvody.

Podľa čl. I štvrtého bodu § 130 ods. 9 schváleného zákona za extrémistický materiál sa považuje aj replika extrémistického materiálu alebo jeho napodobenina, ktorá je zameniteľná s originálom. Z tohto ustanovenia vyplýva, že extrémistickým materiálom môže byť aj napodobenina zástavy alebo odznaku alebo napodobenina programu nejakého hnutia, ktoré sa využívajú na vedecké skúmanie práve za účelom zisťovania, či nejde o zástavu, odznak alebo program, ktoré smerujú k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd. Znenie čl. I štvrtého bodu § 130 ods. 9 pripúšťa extenzívny výklad, čo je z hľadiska trestnej zodpovednosti neprípustné.

Definícia extrémistického materiálu v čl. I štvrtom bode § 130 ods. 8 a 9 schváleného zákona (správne majú byť odseky 7 a 8, nakoľko odsek 7 v platnom a účinnom znení Trestného zákona nie je) podľa môjho názoru nie je jednoznačná a zrozumiteľná. Vzhľadom na nové skutkové podstaty trestných činov výroby extrémistických materiálov (§ 422a), rozširovania extrémistických materiálov (§ 422b) a prechovávaní extrémistických materiálov (§ 422c) v Trestnom zákone by mala byť definícia pojmu „extrémistický materiál“ jednoznačná a zrozumiteľná.

5. Podľa čl. I šiesteho bodu § 140a schváleného zákona trestné činy extrémizmu sú trestný čin podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a 422, výroby extrémistických materiálov podľa § 422a, rozširovania extrémistických materiálov podľa § 422b, prechovávaní extrémistických materiálov podľa § 422c, hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423, podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424, podnecovania, hanobenia a vyhrážania osobám pre ich príslušnosť k niektorej rase, národu, národnosti, farbe pleti, etnickej skupine alebo pôvodu rodu podľa § 424a a trestný čin spáchaný z osobitného motívu podľa § 140 písm. d) a f).

Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že ide o pokus definovať trestný čin extrémizmu, nie však zákonným vymedzením skutkovej podstaty trestného činu, ale výpočtom trestných činov, ktoré sú trestné činy extrémizmu. Pritom nemožno objektívne určiť kedy ide o extrémizmus; extrémizmus sa ani nedefinuje, ani sa nevychádza (podľa môjho názoru ani sa nemôže vychádzať) z nejakej spoločensky uznanej definície extrémizmu. Na účely Trestného zákona však musia byť jednoznačné znaky protiprávneho činu, ktorý je trestným činom.

III

Vzhľadom na dôvody uvedené v časti II a rozsah potrebných úprav, ktoré si schválený zákon vyžaduje a ktoré by boli nad rozsah môjho práva veta, rozhodol som sa vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky schválený zákon ako celok a navrhujem, aby pri opätovnom prerokovaní zákon neprijala ako celok.

Ak Národná rada Slovenskej republiky zákon opätovne schváli, treba upraviť čl. II takto:

„Čl. II

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. septembra 2009.“.

Bratislava 14. mája 2009